

Datum: 19.07.2026

Medij: RTS1

Emisija: Jutarnji program/RTS

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

	Početak	Trajanje
Emisija	19.07.2026 05:50:00	325:00
Prilog	19.07.2026 07:40:00	11:26

Naslov: Gošća-Tanja Lindel,PKS

10570

Evropska komisija; Porez na ugljen-dioksid; Uticaj na kompanije iz Srbije

Evropska komisija dozvolila je kompanijama iz Evropske unije da sporije smanjuju količine gasova staklene bašte koje izbacuju u atmosferu. Pod pritiskom industrije koja se žalila da joj sadašnja pravila stvaraju neizdržive troškove, Evropska komisija je odlučila da ublaži opterećenja koja propisuje trenutni sistem trgovine emisijama ugljen-dioksida.

Taj sistem, između ostalog, nameće neku vrstu poreza na štetne gasove nastale industrijskom proizvodnjom, pa na taj način tera kompanije da pređu na ekološke izvore energije. Porez na ugljen-dioksid pogađa i nekoliko industrijskih grana koje iz Srbije izvoze svoje proizvode u Evropsku uniju.

Od početka godine, kada je taj porez stupio na snagu, domaći izvoz u članice Unije je opao.

Da liće sada opet moći da raste, kakve posledice na strateške oblasti domaće ekonomije ima taj evropski porez, o tome razgovaram sa pomoćnicom direktora Sektora udruženja privrede u Privrednoj komori Srbije, Tanjom Lindel. Dobro jutro, dobro došli u jutarnji program.

Dobro jutro. Pomenuli smo ovu reakciju Evropske komisije; da li se ona odnosi na sve, ili pak samo na ove kompanije koje dolaze iz Evropske unije? Kome su olakšali?

Pa, sad, u poslednje vreme smo imali objavljivanje dva dokumenta. Jedan je izašao pre dve nedelje i odnosi se na proširenje obuhvata SIBAM-a, to jest na direktno naše kompanije, to jest na sve veći obuhvat kompanija van tržišta Evropske unije, kojeće imati obavezu izveštavanja i plaćanja takse za robu koju plasiraju na tržište Evropske unije. Dok je pre dva dana izašao novi dokument koji se odnosi na evropske kompanije koje su unutar EU ETS-a, njihovog internog sistema, a koji posredno utiče i na smanjenje zahteva na naše kompanije, to jest i na sve kompanije koje izvoze robu na tržište Evropske unije. Sad, ta dva dokumenta su malo, onako, u koloraciji, da i ja u koliziji.

Jedan proširuje obuhvat, donosi obaveze za sve veći broj kompanija, dok ovaj drugi donosi smanjenje ritma, to jest postepenije i ublaženije povećanje broja emisija kojeće se plaćati.

I to je negde i očekivana reakcija, s obzirom, kao što ste rekli u uvodu, na reakciju privrednog lobija, na reakciju na tražnju kompanija da se smanji taj obuhvat, da se uspori ritam kojimće se uvoditi obaveza plaćanja. Niko ne beži od obaveze plaćanja, ali da se uspori ritam koji je prvenstveno bio planiran. Kažete dva dokumenta. Sad, ako sam dobro razumela, kad govorimo o kompanijama iz Srbije, onda ostaje taj porez, samoće postepenije da se uvodi, je li' tako?

Jeste. Znači, sve kompanije koje su od 1. januara ove godine bile u obuhvatu i u obavezi da izveštavaju, i da se za njihovu robu koju plasiraju na tržište Evropske unije plaćaju takse, to ostaje. Samo štoće se od 2027. godine smanjiti ritam uvođenja procenta emisija za koje se plaća. Porez je krenuo, mislim, direktiva je krenula ove godine.

Ove godine se plaća 2,5% od ukupnih emisija za svu robu. Naredne godine je trebalo da se plaća 5%, pa 10%, pa do 2034. kada je 100% plaćanje emisija. E, taj ritam uvođenja povećanja broja emisija— Neće odmah sići na 5, nego ili uvećano— Jeste, već. Imaćemo, na primer, od 2030.

godine umesto 59%, sada je smanjeno na 50%. Tu se vidi.

I negde ta 2034. kao krajnja godina, kada je 100% emisija trebalo da bude pokriveno, je pomerena na 2038. godinu. Znači, i ublažavanje i pomeranje tog krajnjeg roka. Koje su kompanije iz Srbije, koje su grane industrije, u stvari, sad najviše pogođene tom odlukom? Pa, kao što je na početku definisano, 6 sektora iz kojih su kompanije obuhvaćene. To su sektori proizvodnje proizvoda od aluminijuma i čelika, gvožđa, cement, veštačka đubriva, električna energija kao krajnji proizvod, i hidrogen.

I imamo sad i određeni tarifni kodovi unutar ovih sektora definišu koje su kompanije obaveznice.

Postoji i neki limit, da kažemo, kompanije koje u Evropskoj uniji uvoze više od 50 tona proizvoda na godišnjem nivou, one su u obuhvatu. E sad, pričalo se o tome daće se proširiti obuhvat i na nove sektore, s obzirom da SIBAM negde prati EU ETS. U EU ETS-u imamo preko 11 sektora.

Još uvek nije najavljeno kojiće novi sektori biti uvedeni, ali imamo najavu od 2028.

godine daće se proširiti broj tarifnih kodova unutar ovih postojećih sektora, tako da negde još oko 457 novih tarifnih kodova za 2 godineće imati obavezu i izveštavanja i plaćanja takse za tu robu.

To je, znači, ipak povećanje obuhvata značajno. A o kom, u stvari, iznosu poreza sada govorimo, kada govorimo o porezu na ugljen-dioksid? Pa, kada kompanija u Srbiji konkretno proizvede neki od SIBAM proizvoda i plasira ga na tržište Evropske unije, oni imaju obavezu da naprave izveštaj koliko je gasova sa efektom staklene bašte, po definisanoj metodologiji, emitovano, proizvedeno tokom proizvodnje samo te količine proizvoda. I sad, u ovoj prvoj godini, samo 2,5% od tih emisijaće se plaćati. Primenjuje se određena formula, uzimaju se u obzir i besplatne alokacije koje postoje u okviru EU ETS-a, tako da bi se

Datum: 19.07.2026

Medij: RTS1

Emisija: Jutarnji program/RTS

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

	Početak	Trajanje
Emisija	19.07.2026 05:50:00	325:00
Prilog	19.07.2026 07:40:00	11:26

Naslov: Gošća-Tanja Lindel,PKS

izjednačio i SIBAM i EU ETS, i množi se sa cenom koja je definisana. Evropska komisija je definisala cenu SIBAM sertifikata za prvi i za drugi kvartal, to je oko 75 EUR za oba kvartala. Očekuje se cena za treći i za četvrti kvartal. I onda, na kraju godine, kada se sumira koliko je robe u tonama izvezeno, koliko je emisija proizvedeno, pomnožiće se tom formulom i dobiće se tačno koliko je predviđena taksa da se plati. A sad, kad govorimo o— sad ponovo bih da samo prokomentarišemo ove kompanije i sektore koji su pogođeni izvozom. Kako to sad izgleda u praksi?

Ako ide, mora taj porez da se plati. Je li to sad znači da ono što izvezu naše korporacije na tržište Evropske unije je skuplje za taj iznos poreza, pa samim tim i možda manje konkurentno, jer je viša cena?

Ili pak, ako želimo istu cenu da zadržimo i da ostanemo konkurentni, onda možda same kompanije u Srbiji moraju to da plate? Kako to ide? Sama direktiva definiše se odnosi na evropske kompanije, to jest uvoznici su ti koji su u obavezi da plaćaju taksu.

U praksi to baš i nije tako. U praksi često čujemo od naših kompanija da njihovi evropski partneri odmah u startu su najavili da očekuju da se taj trošak prenese na naše kompanije, ili kroz smanjenje nabavne cene, ili kroz neka avansna pokrića za plaćanje tih SIBAM sertifikata, ili na neki treći način.

Naše kompanije će definitivno imati neke obaveze u smislu troškova, ali opet, to će zavisi od stepena njihove proizvodnje, od toga koliko emisija njihovi proizvodi nose. One kompanije koje su na vreme razmišljale su već krenule da rade na tome kako da smanje te emisije. Ne možemo svi da očekujemo, ne mogu sve kompanije da očekuju da će doći na 0% emisija, da neće imati nikakav— Ne može se ukinuti sasvim, ali mora da se smanji— Tako je. Ali mogu mnogo da smanje, jer ovaj zakon važi za sve zemlje u svetu, ne samo za naše kompanije. Znači, konkurencija ima ista pravila, a od toga koliko će naše kompanije uspeti da ovelene proizvodnju ili da nabave neke sirovine koje koriste, a koje ne nose same sa sobom emisije, od toga će zavisi koliko će njihovi proizvodi biti skuplji. A imamo li mi neke preciznije podatke koliko je sve to smanjilo, na primer, izvoz? Neki podaci govore da je zahvaćena i Srbija i region, pa da je smanjen izvoz struje za gotovo četvrtinu, ako se ne varam, 20 i— pa da, 25%.

Pa, u sektoru izvoza električne energije kao gotovog proizvoda, to je negde drastično viđeno, zato što sektor električne energije malo drugačija pravila ima nego ostali sektori.

Primenjuje se odmah 100% naplate takse, nema ono 2,5% postepeni uvoz, tako da je tu drastičan pad.

Sad, struja je preusmerena na region, da li preko regiona ide i dalje u Evropsku uniju?

Nisu sve zemlje u regionu iste, neke imaju manje emisione faktore nego Srbija.

A kod ovih ostalih sektora, mislim da je nezahvalno davati bilo kakvu procenu, s obzirom da tek na kraju godine, kada se sumira koja je ukupna količina izvezeno robe, onda će se videti kakav je izvoz ostvaren.

Neki evropski kupci su na kraju prošle godine kupili veću količinu robe da bi izbegli obavezu plaćanja od 1. januara. Neki su zastali sa narudžbama i najavili da u prvom kvartalu neće puno naručivati dok se ne iskristališu pravila.

Jer mi početkom godine, kada je počela primena, puna primena SIBAM direktive, nismo imali definisane sve uslove i sva pravila: referentne vrednosti, cene, takse. Tako da, tokom godine, će se možda i povećavati porudžbine. Naravno, to je sve sad uvezano i sa stanjem evropskog tržišta, sa činjenicom da naš izvoz dominantno na to tržište ide i u automobilsku industriju, gde znamo da je situacija s nekim drugim faktorima teška sama po sebi. Tako da, mislim da tek negde pred kraj godine, krajem godine, kada se sabere ukupan izvoz, ćemo imati definitivne podatke.

Ali ako sad Srbija se okreće više regionu, zato što nisu sve zemlje u regionu članice Evropske unije, pa računa na možda neke, eto, olakšane okolnosti, okreću se onda i drugi regionu?

Pa, svi se okreću drugim tržištima. Negde, potencijalno, i naše tržište može da bude ugroženo sa robom iz trećih zemalja koja neće biti konkurentna u Evropskoj uniji sa primenom SIBAM takse.

Iz tog razloga smo i mi uveli porez na uvoz visokogljениčnih proizvoda, kako bi donekle zaštitili tržište da imaju ista pravila. Ali ne može sva roba da se plasira preko noći na drugo tržište.

Ove kompanije koje izvoze SIBAM robu na tržište Evropske unije su to shvatile, i neki dubinski pregovori sa svojim kupcima, dugoročna planiranja, ulaganja u proizvodnju, rad na tome da se smanji trošak, to je negde rešenje. A nova tržišta će doći sama po sebi. A je li ovo tema o kojoj uopšte može da se pregovara sa Evropskom unijom, ili prosto ne može, a treba da se prihvati?

Ovo vas pitam jer, znate, bila je i ona inicijativa iz Crne Gore da se koriguju te takse, pa ne znam da li je stigao odgovor. Ali prosto, je li to pravilo i nema ukidanja, samo treba da se poštuje?

Pa, od početka se SIBAM modifikovao. Postoji tu prostor za neke modifikacije, za pregovore.

Naravno, kada se nastupi iz pozicije svih zemalja u regionu, onda je jača pregovaračka pozicija, i sve

Datum: 19.07.2026

Medij: RTS1

Emisija: Jutarnji program/RTS

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

	Početak	Trajanje
Emisija	19.07.2026 05:50:00	325:00
Prilog	19.07.2026 07:40:00	11:26

Naslov: Gošća-Tanja Lindel,PKS

zemlje sveta šalju svoje, kako da kažem, povratne informacije, zahteve, neke predloge Evropskoj komisiji kako da se ova direktiva uobliči. Biće tu promena, nije ovo definitivno, i treba raditi na tome da se zaštite naše kompanije. Nije nešto štoće nestati, ali moramo da se prilagodimo.

Tako da zaštitimo i naše kompanije. Hvala vam najlepše na ovom razgovoru i pratićemo situaciju.

A sada.

